

Erik Žila, Československo-britské vztahy v letech 1953-1957

153 stran + seznam literatury, abstract

rigorózní práce

LS 2012

Uchazeč si zvolil téma československo-britských vztahů v 50. letech minulého století. Cílem práce je zhodnotit charakter / kvalitu těchto vztahů z hlediska konceptu hladin analýzy zahraniční politiky. Téma je v literatuře minimálně zpracováno, proto je jeho volba vhodná jak z hlediska potřeby zmapování bilaterálních vztahů bývalých spojenců v době studené války, tak z hlediska aplikace zvoleného konceptu. Práce vychází z diplomové práce stejného názvu obhájené v loňském roce na KMV. Autor výrazným způsobem posílil v úvodu rozbor dosavadní literatury k tématu, zmapoval historiografickou produkci k problematice poválečných československo-britských vztahů a identifikuje tak východiska pro svoji práci.

Práce je nicméně založena převažující měrou na studiu primárních dokumentů, jednak publikovaných, jednak na základě vlastního archivního výzkumu jak českých archívech (AMZV, NA), tak v britském (TNA), které jsou doplněny informacemi z dobového tisku s využitím digitalizovaných archivů periodik.

Autor v úvodní poznámce jasně vymezil, jakými úpravami a doplněním text diplomové práce prošel. V textu práce byly odstraněny formální nedostatky zaznamenané v diplomové práci, zejm. odkazy na primární dokumenty byly doplněny o názvy a datace jednotlivých dokumentů, jak v případě archivních dokumentů, tak v případě edic dokumentů. Jazyková a stylistická úroveň předložené práce je na dobré úrovni.

Text práce je členěn podle věcného hlediska do tří hlavních kapitol, které reflektují tři oblasti vzájemných vztahů – politické, ekonomické a kulturní. Z hlediska rozsahu však logicky dominuje kapitola zachycující politické vztahy, kterým věnuje autor téměř dvě třetiny z rozsahu textu kapitol.

Rozšířená podkapitola (1.1) o vývoji mezinárodního systému, resp. vývoji událostí mezinárodních vztahů, které tento systém formovaly v 50. letech, uvádí do situace, v níž se československo-britské vztahy ve sledovaném období vyvíjely. Dále autor charakterizuje východiska pro bilaterální vztahy a věnuje se jejich vývoji. Jako příklady, které mohou ilustrovat tyto vztahy, si zvolil postoj obou zemí k německé otázce a postoje v době suezské krize. Analogicky je pak postupováno v případě následujících kapitol věnovaných ekonomickým a kulturním vztahům. V závěru autor shrnuje získané poznatky z pohledu zvolené metody.

Zpracování textu se opírá o historickou metodu uchopení tématu, tj. deskripci historického vývoje vztahů ve zvolené oblasti s následnou analýzou a identifikací relevantních faktorů, které jsou následně přiřazovány k jednotlivým analytickým rovinám. V tomto smyslu autor aplikuje zvolený přístup, zůstává však otázkou, zda tato ex post aplikace využívá zcela potenciál zvolené metody.

Práce představuje hodnotný přínos ke zpracování tématu a celkově splňuje kritéria kladená na rigorózní práci.

K práci mám následující kritickou připomínku:

(1) Ačkoli autor ve srovnání s diplomovou prací částečně posílil aplikaci zvolených analytických konceptů, je patrné, že tato zůstává do určité míry nedotažená. Toto lze ilustrovat na nedostatečném propojení předpokládaných limitů daných charakterem určujících faktorů relevantní analytické úrovně a empirických poznatků získaných vlastním výzkumem. Např. autor hodnotí jako překvapivé, že zájmy ČSR a Británie se v otázce rozděleného Německa fakticky shodovaly (s. 149), ačkoli při řádném zvážení faktorů na úrovni státu, by blízkost zájmu překvapivá být neměla.

Práci doporučuji k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

Charakterizujte mezinárodní systém v době studené války z hlediska omezení pro jednotlivé kategorie státních aktérů.

doc. PhDr. Běla Plechanovová, CSc.

5.4.2012